

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

***“ПРОГНОЗУВАННЯ
ТА ПРОГРАМУВАННЯ
МАКРОЕКОНОМІКИ”***

(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено доктором економічних наук, професором
М. Т. Паутою

Затверджено на засіданні кафедри економіки
(протокол № 3 від 15.10.01)

Перезатверджено на засіданні кафедри економіки
(протокол № 1 від 29.08.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Пауто М. Т. Навчальна програма дисципліни “Прогнозування та програмування макроекономіки” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2005. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Прогнозування та програмування макроекономіки”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, плани семінарських занять, питання для самоконтролю студентів, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Протягом ХХ ст. у процесі розвитку економіки виникли такі форми її регулювання, як прогнозування та макроекономічне планування. Як відомо, планування є породженням соціалістичної системи, тобто воно як авторитарне та централізоване отримало розвиток ще в СРСР, а потім і в інших соціалістичних країнах. З часом принцип планування поширився в розвинених державах з ринковою економікою, в тому числі у США, Японії, Франції, Німеччині та ін. Особливо це стало помітним у післявоєнний період. Застосування планування було спричинено такими факторами, як необхідність відбудови економіки після Другої світової війни, визнання нової ролі держави та необхідності її втручання в регулювання економічного зростання, зокрема, у змаганні з країнами, що входили до соціалістичного табору.

Таким чином, незважаючи на те що планування є продуктом соціалістичної системи, воно широко поширилося у світі як форма державного регулювання економіки.

Макроекономічне планування як механізм державного регулювання — це цілеспрямована діяльність щодо забезпечення динамічного розвитку суспільства, визначення основних параметрів економіки на майбутнє і досягнення їх з найменшими витратами суспільної праці. Макроекономічне планування передбачає розробку і обґрунтування планових показників, які характеризують розвиток економіки, визначають взаємовідносини підприємницьких структур з державою, що використовує важелі економічного впливу (податки, ліміти, квоти, державні замовлення та ін.).

У світовій практиці макроекономічному плануванню передують економічне прогнозування. Воно широко використовувалося в минулому, але ще більше використовується на сучасному етапі розвитку економіки в багатьох країнах світу.

Економічне прогнозування — це спосіб наукового передбачення основних напрямків розвитку економічної системи або її окремих елементів. Найважливіші функції прогнозування: з'ясування основних шляхів і перспектив еволюції економічної системи, можливих структурних змін у ній, пріоритетних напрямків соціально-економічного прогресу.

Як відомо, в економіці незалежної та самостійної України відбулися складні трансформаційні процеси, які висувають нові вимоги до застосування методів і засобів впливу держави на розвиток економіки. Соціалістична система планування вже не відповідає умовам ринкових пере-

творень і потребує значних змін. Але поспішність заходів у цьому напрямку не завжди веде до успіху і навіть спричинює великі втрати.

Сподіваючись на ринкове саморегулювання (до речі, усі країни надають перевагу державному регулюванню), в Україні на початку її існування як самостійної держави почали поступово відмовлятися від важелів впливу планування на економіку. Водночас спроби перейти до індикативного планування не увінчалися успіхом. У наступні роки державному плануванню приділялось все менше уваги, а після введення наприкінці 1994 р. порядку, за яким державний план розвитку розробляється після і на основі затвердженого бюджету, держава практично втратила важелі управління економікою.

План (або програма) — це категорія, яка дає змогу людині, колективу, державі цілеспрямовано діяти в умовах, що постійно змінюються.

При здійсненні економічної політики держава у своїй діяльності використовує план дій та послідовність необхідних заходів, тобто певні інструменти. Одним з таким інструментів є план (або програма) економічного і соціального розвитку держави. Світовий досвід свідчить, що жодна держава не виходила з кризи, не маючи сильної влади і не застосовуючи елементів жорсткого державного регулювання, тобто планування.

Зазначимо, що сучасний план уже відрізняється від плану, характерного для радянських часів. По-перше, в Україні з'явилася значна кількість недержавних підприємств, а державним надано більше свободи в їх діяльності, тобто план став не таким директивним, як раніше. По-друге, план не може бути також індикативним (рекомендаційним), оскільки майно більшості підприємств є державною власністю. Цей процес реформування характерний для перехідної економіки.

З урахуванням цих змін було підготовлено та прийнято Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України", який набрав чинності в березні 2000 р.

Зазначені економічні зміни, підкріплені цим Законом, викликали необхідність розробки нової програми вивчення дисципліни та підготовки навчального посібника відповідно до діючого Закону.

Виходячи з викладеного вважаємо доцільним навчальний курс та програму назвати "Прогнозування та програмування макроекономіки".

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПРОГРАМУВАННЯ
МАКРОЕКОНОМІКИ”

№ п/п	Назва теми
1	Прогнозування та макроекономічне програмування в ринковій економіці
2	Національне рахівництво в системі прогнозування та програмування макроекономіки
3	Методологія прогнозування та макроекономічного програмування
4	Методи прогнозування макроекономічних процесів
5	Методи макроекономічного планування та програмування
6	Склад і структура прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку України та її регіонів
7	Організація прогнозування та розробки економічних програм
8	Передпланові дослідження та обґрунтування
9	Характеристика макроекономічних показників плану економічного і соціального розвитку України
10	Розробка програмних документів щодо розвитку окремих галузей економіки
11	Планування трудових ресурсів і рівня життя народу
12	Розробка програм зовнішньоекономічної діяльності

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПРОГРАМУВАННЯ МАКРОЕКОНОМІ-
КИ”

Тема 1. Прогнозування та макроекономічне програмування в ринковій економіці

Сутність, функції та призначення прогнозування і макроекономічного програмування соціально-економічного розвитку України та її регіонів. Система прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку. Програмування макроекономіки як інструмент її державного регулювання.

Література [1; 2; 11; 15; 17; 19; 20; 26]

Тема 2. Національне рахівництво в системі прогнозування та програмування макроекономіки

Основні поняття: економічна діяльність, внутрішня та зовнішня економіка, економічна територія, резиденти та нерезиденти. *Інституційні сектори економіки:* нефінансові корпорації; фінансові корпорації; сектор загального державного управління; домашні господарства; некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства. *Національні рахунки за секторами економіки:* рахунок товарів і послуг, рахунок виробництва, рахунок утворення доходів, рахунок розподілу первинного доходу, рахунок вторинного розподілу доходу, рахунок перерозподілу доходу в натурі, рахунок використання наявного доходу за секторами економіки, рахунок капіталу, рахунки іншого світу.

Література [2; 19; 21; 26]

Тема 3. Методологія прогнозування та макроекономічного програмування

Економічні закони та їх використання у прогнозуванні та розробці макроекономічних програм. Методи прогнозування. Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. Законодавство про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. Види та типи прогнозів і макроекономічних планів.

Література [2; 6; 8; 13; 14; 25; 26]

Тема 4. Методи прогнозування макроекономічних процесів

Інтуїтивні методи прогнозування. Формалізовані методи прогнозування.

Література [1; 2; 9; 11; 19; 20; 26]

Тема 5. Методи макроекономічного планування та програмування

Балансовий метод планування, його особливості і специфічність. Нормативний метод планування. Програмно-цільовий метод планування, його доцільність і можливості. Основні баланси національної економіки: баланс виробництва, розподілу і кінцевого використання ВВП; зведений баланс фінансових ресурсів; баланс грошових доходів і витрат населення; баланс ринку праці; зовнішньоторговельний баланс; платіжний баланс; баланс основних видів паливно-енергетичних ресурсів; баланс попиту і пропозиції основних видів продукції виробничо-технічного призначення; баланс попиту і пропозиції основних видів продукції АПК.

Література [2–4; 7; 13; 18; 26]

Тема 6. Склад і структура прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку України та її регіонів

Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” про склад прогнозних і програмних документів.

Середньостроковий прогноз економічного і соціального розвитку України та його складових. Короткостроковий прогноз економічного і соціального розвитку України та його зміст. Коротко-строкова державна програма економічного і соціального розвитку України та її складові. Склад державних цільових програм. Середньостроковий прогноз економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, району та його розділи. Короткострокова програма економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим та її зміст. Регіональна політика. Середньострокові прогнози галузей економіки та їх склад. Програми розвитку галузей економіки та їх складові.

Література [2; 8; 21; 26]

Тема 7. Організація прогнозування та розробки економічних програм

Функції та повноваження державних органів у прогнозуванні та розробці програм. Взаємодія Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України з міністерствами та іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади при розробці прогнозних і програмних документів. Порядок формування прогнозів і програм. Етапи розробки програм: складання Концепції державної програми економічного і соціального розвитку; аналіз економічної ситуації на початок періоду, на який розробляється програма; розробка прогнозу економічного і соціального розвитку на наступний період; подання і розгляд прогнозу економічного і соціального розвитку в Кабінеті Міністрів України; розробка на відповідних рівнях виконавчої влади галузевих і регіональних програм економічного і соціального розвитку; розгляд на розширеній колегії Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України варіантів програм; подання програмних та інших документів до Кабінету Міністрів України на розгляд, при необхідності уточнення та збалансування; подання до Верховної Ради України пакету програмних та фінансових документів, доведення до виконавців затверджених показників; моніторинг і контроль за виконанням прогнозних і програмних документів.

Література [2; 11; 14; 19; 21; 26]

Тема 8. Передпланові дослідження та обґрунтування

Аналіз і оцінка соціально-економічної та екологічної ситуації в Україні. Загальна ситуація стану в економіці, ціни та інфляція. Промисловість та її галузі. Паливно-енергетичний комплекс: енергетика, вугільна і нафтогазова промисловість. Легка і харчова промисловість. Агропромисловий комплекс. Транспорт і зв'язок. Будівельний комплекс. Фінансовий стан підприємств. Інвестиційна та інноваційна діяльність. Фінансово-бюджетна сфера. Грошово-кредитна політика. Інституціональні перетворення. Ринок праці та рівень життя населення. Гуманітарна сфера (охорона здоров'я, освіта, наука і наукове обслуговування, культура і мистецтво, засоби масової інформації, фізкультура, спорт, туризм). Сім'я та молодь. Внутрішній ринок товарів і послуг. Ефективність управління корпоративними правами та державною власністю. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Оцінка стану довкілля та екологічної ситуації. Пріоритети державної економічної політики. Розміщення продуктивних сил і шляхи їх ефективнішого використання.

Література [2; 10; 23; 24; 26]

Тема 9. Характеристика макроекономічних показників плану економічного і соціального розвитку України

ВВП, млрд грн.; доходи та видатки зведеного бюджету, млрд грн.; приріст грошової бази та грошової маси, %; державний борг, млн дол. США.; обсяг капітальних вкладень за рахунок всіх внутрішніх джерел фінансування, млн грн.; прямі іноземні інвестиції, млн дол.; введення в дію основних фондів, млн грн.; амортизація, млрд грн.; обсяги перевезення вантажів усіма видами транспорту, млн т; виробництво товарів народного споживання, млн грн.; споживання домашніх господарств та сектору загальнодержавного управління, млрд грн., % до ВВП; фонд оплати праці, млн грн., в тому числі виробничої та невиробничої сфери. Середньорічна чисельність населення, млн чол.; кількість безробітних на кінець року, млн чол., безробіття, %; зовнішньоторговельний оборот, млрд дол.; офіційний курс гривні до долара США, порядок обчислення. Планування темпів, структури та пропорцій економіки України за умов її реформування. Натуральні та умовно натуральні показники виміру обсягів виробництва. Перевірка макропоказників на збалансованість. Показники ефективності суспільного виробництва та методика їх визначення.

Література [2; 16; 21; 22; 26]

Тема 10. Розробка програмних документів щодо розвитку окремих галузей економіки

Основні показники розвитку галузі: валовий випуск (в фактичних цінах, млн грн.), % до попереднього року (в порівнянних цінах); проміжне споживання, млн грн.; % до попереднього року (в порівнянних цінах); фонд заробітної плати, млн грн.; прибуток від реалізації продукції, млн грн.; амортизація, млн грн.; обсяг інвестицій, млн грн.; введення в дію основних фондів, млн грн.; рівень бартеризації, %; баланси основних видів продукції в натуральному виразі; середні ціни на основні види продукції.

Розробка програм розвитку промисловості в цілому та окремих її галузей. Промислова політика. Методи обчислення обсягу виробництва промислової продукції та обґрунтування використання виробничих потужностей промисловості. Планування розвитку сільського господарства. Методика обґрунтування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та основні напрямки його інтенсифікації. Особливості планування обсягу виробництва в будівництві, на транспорті та в інших галузях економіки.

Література [2; 4; 8; 10; 14; 23; 24; 26]

Тема 11. Планування трудових ресурсів і рівня життя народу

Населення і трудові ресурси. Зведений баланс трудових ресурсів. Його зміст, призначення, основні показники та їх обчислення. Чисельність зайнятих. Зайнятість у галузях економіки. Рівень безробіття. Планування та регулювання зайнятості населення. Баланс ринку праці. Планування доходів населення. Середня заробітна плата і рівень життя. Соціальний захист населення. Пенсійне забезпечення. Державне регулювання розвитку соціальної сфери.

Література [1; 2; 5; 12; 18; 21; 26]

Тема 12. Розробка програм зовнішньоекономічної діяльності

Завдання та зміст плану зовнішньоекономічної діяльності. Обсяги зовнішньоекономічного обороту. Динаміка, товарна і географічна структура експорту та імпорту. Платіжний і торговельний баланси. Важелі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Специфіка планування зовнішньоекономічної діяльності в умовах ринкових відносин.

Література [2; 8; 11; 12; 18; 20; 21; 26]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольну роботу кожен студент повинен виконати у вигляді реферату, розкривши одну з десяти тем. Остання цифра номера залікової книжки відповідає номеру теми реферату. Загальний обсяг контрольної роботи (реферату) — не менше 15 сторінок комп'ютерного набору (приблизно 30 тис. знаків).

Контрольна робота (реферат) є формою самостійного опанування студентами заочного, вечірнього чи стаціонарного відділень окремих розділів курсу “Прогнозування та програмування економіки”.

Робота повинна бути відповідним чином оформлена.

1. Обов'язкове правильне оформлення титульної сторінки: у правій верхній частині — індекс навчальної групи та номер залікової книжки, повне прізвище, ім'я та по батькові студента; повна домашня адреса; назва організації, в якій працює студент, її адреса та займана посада. В середній частині титульної сторінки подається інформація про форму роботи (контрольна, реферат), після цього наводиться назва дисципліни і назва самої роботи. Крім цього, вказуються прізвище та ініціали викладача (наукового керівника).

2. Робота може бути написана рукою (розбірливо), надрукована на машинці або принтері. У разі підготовки роботи за допомогою комп'ютера необхідно для друку використовувати шрифт 14 pt.

3. Для виконання контрольної роботи (реферату) необхідно розробити її план. У загальному вигляді його можна подати так:

1) вступ. У ньому зазначається актуальність і викладаються основні положення теми, ступінь її розробки, цілі та завдання;

2) інформація про виникнення проблеми (поняття), терміну; визначення проблеми (поняття) об'єкта та предмета вивчення;

3) обґрунтування місця та ролі аналізованої проблеми, її теоретична та практична значущість;

4) зв'язок першого розділу курсу з іншими розділами;

5) характеристика сучасного стану проблеми (тут подається основний текст роботи). Цей розділ можна поділити на кілька підрозділів;

6) висновки та пропозиції щодо усунення виявлених недоліків у процесі вивчення та аналізу матеріалу останнього розділу;

7) перелік використаних джерел.

Під час написання роботи бажано вирішити два завдання:

а) показати вміння самостійно і творчо працювати з літературою;

б) довести, що Ви можете бути прогнозистами та розробниками програм в економіці.

Значущість плану контрольної роботи (реферату) можна оцінити виходячи з відомого ствердження, за яким чітко розроблений та написаний план — це вже половина виконаної роботи.

4. При розробці теми слід здійснити:

а) пошук необхідної інформації (теоретичних матеріалів, фактів, статистичних даних);

б) аналіз наявних матеріалів, пов'язаних з темою роботи.

5. Робота значно вирає, якщо її проілюструвати таблицями, діаграмами, графіками тощо.

6. Мова роботи має носити науковий характер, але водночас бути доступною. У роботі бажано подати бачення проблеми, викласти свої думки та особисте ставлення до аналізованих явищ, внести пропозиції та аргументувати їх.

7. Правильно посилатися на науковий, інформаційний або статистичний матеріал.

Джерела можна розміщувати у списку різними способами: у порядку посилань у тексті (найзручніший для користування), в алфавітному по-

рядку за прізвищами перших авторів або заголовками, у хронологічному порядку.

Зокрема, посилаючись на книгу, у списку літератури (переліку використаних джерел) необхідно зазначити прізвище та ініціали автора (авторів), назву книги, місце, назву видавництва та рік видання, загальний обсяг роботи (кількість сторінок). Якщо йдеться про окрему статтю з журналу, то необхідно навести прізвище та ініціали автора (авторів), назву статті та журналу, рік видання та його номер, вказати номери сторінок, на яких знаходиться стаття. Так само оформляються статті, опубліковані у щотижневиках і газетах. Виходячи з цього у тексті можна послатися на певне джерело таким чином: у квадратних дужках зазначається номер джерела за вашим списком літератури та номер сторінки, на яку ви посилаєтесь. Наприклад: [4, с. 48].

8. У роботі повинні бути пронумеровані всі сторінки. Першою сторінкою вважається титульна. На правій (якщо ви пишете на одній сторінці) чи лівій (якщо ви пишете на зворотній сторінці) стороні необхідно залишити поле розміром не менше 2 см.

Якщо робота виконана без дотримання зазначених рекомендацій, то викладач може повернути її на доробку без перевірки.

Практика перевірки робіт свідчить, що окремі студенти не дотримуються викладених рекомендацій і допускають низку грубих порушень. Серед них зазначимо такі порушення, як списування у своїх колег, а також безпосереднє переписування певного параграфу з книги або окремої статті з журналу, копіювання чужої роботи (за допомогою ксероксів, юбексів та іншої сучасної техніки). У результаті студенти отримують за свої роботи незадовільні оцінки або ж їхні роботи взагалі не зараховуються. У такому разі студентам доведеться виконати контрольну роботу за новою темою.

Після завершення студент здає роботу до деканату факультету чи в навчальну частину інституту за місяць до екзаменаційної сесії. Деканат передає роботу викладачеві для її перевірки та оцінювання.

Контрольна робота (реферат) — це форма зворотного зв'язку студента з викладачем. Такий зв'язок дає змогу викладачеві перевірити хід виконання навчальної програми, якість вивчення навчально-методичної та наукової літератури і рівень набутих знань. Контрольна робота (реферат) свідчить про ступінь засвоєння отриманих знань за курсом певної дисципліни, про грамотність, загальну культуру і ерудованість студента.

Остаточню оцінку викладач оцінює роботу під час індивідуальної співбесіди зі студентом. Позитивна оцінка рецензованої роботи — одна з важливих

умов заліку чи екзамену з дисципліни “Прогнозування та програмування економіки”.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Прогнозування та програмування макроекономіки в умовах ринкових відносин.
2. Система національного рахівництва: місце і роль, характеристика інституціональних секторів економіки та національних рахунків.
3. Принципи державного прогнозування та макроекономічного програмування.
4. Методи прогнозування та макроекономічного програмування (планування).
5. Склад і структура прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку держави.
6. Організація прогнозування та розробки економічних програм.
7. Передпланові дослідження та обґрунтування.
8. Склад і характеристика макроекономічних показників плану економічного та соціального розвитку України.
9. Розробка програмних документів щодо розвитку окремих галузей економіки.
10. Розробка програми та характеристика зовнішньоекономічної діяльності.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1

Тема: “Прогнозування та макроекономічне програмування в ринковій економіці”

1. Сутність розробки програм економічного і соціального розвитку України та її регіонів.
2. Система прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку держави та її регіонів.
3. Програмування макроекономіки як інструмент її державного регулювання.

Література [1; 2; 11; 15; 17; 19; 20; 26]

Заняття 2

Тема: “Національне рахівництво в системі прогнозування та програмування макроекономіки”

1. Основні терміни та поняття в системі національного рахівництва.
2. Інституційні сектори економіки.
3. Національні рахунки за секторами економіки.

Література [2; 19; 21; 26]

Заняття 3

Тема: “Методологія прогнозування та макроекономічного програмування”

1. Місце і роль економічних законів у системі прогнозування та макроекономічного програмування.
2. Принципи державного прогнозування та розробки програм економічного і соціального розвитку України.
3. Законодавство про державне прогнозування та розробку програм економічного і соціального розвитку держави.

Література [2; 6; 8; 13; 14; 25; 26]

Заняття 4

Тема: “Методи прогнозування, макроекономічного планування та програмування”

1. Методи прогнозування макроекономічних показників.
2. Особливість і специфіка балансового методу планування. Баланс виробництва, розподілу та кінцевого споживання ВВП.
3. Основні баланси національної економіки.
4. Нормативний та програмно-цільовий методи планування.

Література [1; 2; 9; 11; 19; 20; 26]

Заняття 5

Тема: “Склад і структура прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку України та її регіонів”

1. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” про склад прогнозних і програмних документів.

2. Середньо- та короткостроковий прогнози економічного і соціального розвитку України, їх зміст і склад.
3. Короткострокова державна програма економічного і соціального розвитку України та її складові.
4. Склад державних цільових програм.
5. Середньостроковий прогноз та короткострокова програма економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, району, їх зміст і розділи.
6. Середньострокові прогнози та програми розвитку галузей економіки, їх склад.

Література [2; 8; 21; 26]

Заняття 6

Тема: “Організація прогнозування та розробки економічних програм”

1. Функції та повноваження державних органів у прогнозуванні та розробці програм. Взаємодія Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України з міністерствами та іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади при розробці прогнозних і програмних документів.
2. Порядок формування та етапи розробки прогнозів і програм.
3. Розгляд пакету прогнозних та програмних документів у Міністерстві економіки та з питань європейської інтеграції України, Кабінеті Міністрів України, Верховній Раді України.

Література [2; 11; 14; 19; 21; 26]

Заняття 7

Тема: “Передпланові дослідження та обґрунтування”

1. Аналіз і оцінка сучасного соціально-економічного стану в Україні. Стан в економіці, ціни та інфляція. Розвиток промисловості та її галузей. Інвестиційна та інноваційна діяльність.
2. Пріоритети державної економічної політики.
3. Аналіз і оцінка сучасного екологічного стану в Україні.
4. Схема розміщення продуктивних сил України як різновид плану державного розвитку економіки.

Література [2; 10; 23; 24; 26]

Заняття 8

Тема: “Характеристика макроекономічних показників плану економічного і соціального розвитку України”

1. Обсяги виробництва ВВП, обсяг капітальних вкладень за рахунок всіх джерел фінансування, введення в дію основних фондів.
2. Середня чисельність населення, кількість безробітних та відсоток безробіття.
3. Фонд оплати праці. Середня заробітна плата та рівень життя народу. Борг із заробітної плати та соціальних виплат. Дефіцит платіжного балансу. Зовнішній борг.

Література [2; 16; 21; 22; 26]

Заняття 9

Тема: “Розробка програмних документів щодо розвитку окремих галузей економіки та зовнішньоекономічної діяльності”

1. Розробка програм розвитку промисловості в цілому та окремих її галузей. Промислова політика. Методи обчислення обсягу виробництва промислової продукції та обґрунтування використання виробничих потужностей промисловості.
2. Планування розвитку сільського господарства. Методика обґрунтування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та основні напрямки його інтенсифікації.
3. Особливості планування обсягу виробництва в будівництві, на транспорті та в інших галузях економіки.
4. Завдання та зміст плану зовнішньоекономічної діяльності. Обсяги зовнішньоекономічного обороту. Динаміка, товарна і географічна структура експорту та імпорту. Важелі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Література [2; 4; 8; 10–12; 14; 18; 20; 21; 23; 24; 26]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Суть програм економічного і соціального розвитку України та її регіонів.
2. Система прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України та її регіонів.
3. Програмування макроекономіки як інструмент її державного регулювання.
4. Визначення понять “резиденти” і “нерезиденти”.
5. Охарактеризуйте нефінансові корпорації.
6. Охарактеризуйте фінансові корпорації.
7. Розкрийте сутність і зміст сектору загального державного управління.

8. Сектор домашніх господарств.
9. Сектор некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства.
10. Рахунок товарів і послуг.
11. Рахунок виробництва.
12. Рахунок утворення доходів.
13. Рахунок розподілу первинного доходу.
14. Рахунок вторинного розподілу доходу.
15. Рахунок перерозподілу доходу в натурі.
16. Рахунок використання наявного доходу за секторами економіки.
17. Рахунок капіталу.
18. Рахунки інших країн світу.
19. Економічні закони та їх використання у прогнозуванні та макроекономічному програмуванні.
20. Принципи державного прогнозування та розробки програм економічного і соціального розвитку України.
21. Інтуїтивні методи прогнозування.
22. Формалізовані методи прогнозування.
23. Особливість і специфіка балансового методу планування.
24. Нормативний метод планування.
25. Програмно-цільовий метод планування.
26. Баланс виробництва, розподілу та кінцевого споживання ВВП.
27. Зведений баланс фінансових ресурсів.
28. Баланс грошових доходів і витрат населення.
29. Зовнішньоторговельний баланс.
30. Баланси основних видів паливно-енергетичних ресурсів.
31. Баланси попиту і пропозиції основних видів продукції виробничо-технічного призначення.
32. Баланси попиту і пропозиції основних видів продукції АПК.
33. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”.
34. Середньостроковий прогноз економічного і соціального розвитку України та його складові.
35. Короткостроковий прогноз економічного і соціального розвитку України та його зміст.
36. Короткострокова державна програма економічного і соціального розвитку України та її складові.
37. Склад державних цільових програм.

38. Середньостроковий прогноз економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, міста, району та його розділи.
39. Короткострокова державна програма економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, міста, району та її зміст.
40. Середньострокові прогнози розвитку галузей економіки та їх склад.
41. Програми розвитку галузей економіки та їх складові.
42. Взаємодія Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України з міністерствами та іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади при розробці прогнозних і програмних документів.
43. Концепція державної програми економічного і соціального розвитку України.
44. Завдання та зміст плану зовнішньоекономічної діяльності.
45. Балансовий метод планування.
46. Методика розробки національної (державної) програми.
47. Методика розробки цільових комплексних програм.
48. Порядок розробки (формування) прогнозів і програм соціально-економічного розвитку держави.
49. Робочі органи та організації, що розробляють прогнози і програми соціально-економічного розвитку держави.
50. Аналіз і оцінка сучасного соціально-економічного стану в Україні.
51. Аналіз і оцінка сучасного екологічного стану в Україні.
52. Державна програма структурної перебудови економіки України.
53. Державна програма збереження енергетичних ресурсів України.
54. Баланс ринку праці, його зміст і показники.
55. Важелі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
56. Характеристика макроекономічних показників економічного і соціального розвитку України.
57. Особливості розробки плану діяльності транспортного комплексу України. Специфіка показників обсягів виробництва.
58. Державне регулювання розвитку соціальної сфери в Україні.
59. Особливості розробки плану діяльності засобів зв'язку. Специфіка показників обсягів виробництва.
60. Особливості розробки плану діяльності будівельного комплексу. Специфіка показників обсягів виробництва.
61. Планування структури і пропорцій економіки України у процесі її реформування.

62. Показники ефективності суспільного виробництва та методика їх визначення.
63. Планування розвитку промисловості України. Характеристика основних показників.
64. Планування розвитку машинобудування України. Характеристика основних показників.
65. Основні показники використання виробничих потужностей промисловості та методи їх визначення.
66. Планування розвитку агропромислового комплексу.
67. Основні показники розвитку агропромислового комплексу та методи їх визначення.
68. Планування та регулювання зайнятості населення.
69. Взаємозв'язок прогнозів, планів і програм різних рівнів.
70. Натуральні та умовно натуральні показники виміру обсягів виробництва.
71. Фінансово-бюджетна сфера.
72. Грошово-кредитна політика.
73. Ефективність управління корпоративними правами та державною власністю.
74. Оцінка стану довкілля та екологічної ситуації.
75. Промисловість та її галузі.
76. Паливно-енергетичний комплекс та його складові.
77. Агропромисловий комплекс та його складові.
78. Основні показники програми розвитку галузі.
79. Основні показники економічного і соціального розвитку регіонів.
80. Динаміка, товарна і географічна структура експорту.
81. Динаміка, товарна і географічна структура імпорту.
82. Зовнішній борг.
83. Дефіцит платіжного балансу.
84. Борг із заробітної плати та соціальних виплат.
85. Середня заробітна плата та рівень життя народу.
86. Ціни та інфляція.
87. Інвестиційна та інноваційна діяльність.
88. Пріоритети державної економічної політики.
89. Промислова політика.
90. Регіональна політика.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ*

1. *Басовский Л. Е.* Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 260 с.*
2. *Бернар Й., Колли Ж. К.* Толковый экономический и финансовый словарь. Французская, русская, английская, немецкая, испанская терминология: В 2 т.: Пер. с фр. — М.: Междунар. отношения, 1994. — Т. 1. — 784 с.; Т. 2. — 720 с.
3. *Беседин В. Ф.* Пути повышения сбалансированности планов. — К.: Тэхніка, 1985. — 200 с.
4. *Дополнительные* методические рекомендации к разработке государственного плана экономического и социального развития СССР на 1986–1990 годы. — М.: Госплан СССР, 1984. — 440 с.
5. *Дорошенко Л. С.* Управление трудовыми ресурсами: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 1997. — 60 с.*
6. *Економіка* України: потенціал, реформи, перспективи: В 5 т. / За ред. В. Ф. Беседіна, М. Ю. Гончар. — К.: Вид-во НДІЕІ Мінекономіки України, 1996. — Т. 3. Макроекономічна політика, прогнозування і державне регулювання економіки. — 440 с.
7. *Емельянов А. С., Беседин В. Ф., Москвин А. И.* Система балансов в народнохозяйственном планировании. — К.: Наук. думка, 1984. — 320 с.
8. *Закон* України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” // Уряд. кур’єр. — 2000. — 26 квіт.*
9. *Калина А. В., Конева М. И., Яценко В. А.* Современный экономический анализ и прогнозирование (микро- и макроуровень): Учеб.-метод. пособие. — 2-е изд. — К.: МАУП, 1998. — 272 с.*
10. *Ковалевский А. М.* Техпромфинплан в новых условиях и типовая методика его разработки. — М.: Экономика, 1968. — 247 с.
11. *Кравченко Ю. И., Цыба Г. Е.* Прогнозирование и планирование макроэкономики: Учеб. пособие. — Кременчуг: Издат. центр “Сербо”, 1997. — 189 с.*
12. *Макконнел К., Брю С.* Экономикс: принципы, проблемы и политика: Пер. с англ. — 11-е изд. — К.: Хагар-Демос, 1993. — 785 с.*
13. *Методические* вопросы создания системы норм и нормативов / Под ред. В. В. Соколова. — М.: Экономика, 1983. — 192 с.

* Позначені зірочкою видання є у Міжнародному бібліотечно-інформаційному центрі МАУП.

14. *Методические указания к разработке государственных планов экономического и социального развития СССР.* — М.: Экономика, 1980. — 776 с.
15. *Науменко В. І., Панасюк Б. Я.* Впровадження методів прогнозування і планування в умовах ринкової економіки. — К.: Глобус, 1995. — 200 с.
16. *Основні показники, що використовуються при розробці прогнозу економічного і соціального розвитку України (суть, взаємозв'язки, методи розрахунку).* — К.: Вид-во НДЕІ Мінекономіки України, 1996. — 91 с.
17. *Панасюк Б.* Концептуальні основи економічного прогнозування і планування // Економіка України. — 1996. — № 5. — С. 7–17.
18. *Пащута Н. Т.* Нормативное планирование потребности в продукции машиностроения. — К.: Наук. думка, 1992. — 117 с.
19. *Пащута М. Т., Калина А. В.* Прогнозування та макроекономічне прогнозування.: Навч. посіб. — К.: МАУП, 1998. — 192 с.*
20. *Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие для вузов / Т. Г. Морозова, А. В. Пикулькин, В. Ф. Тихонов и др.; Под ред. Т. Г. Морозовой, А. В. Пикулькина.* — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. — 318 с.*
21. *Прогнозування і розробка програм: Метод. посіб. / В. Ф. Бесе-дін та ін.; За ред. В. Ф. Бесе-діна.* — К.: Наук. світ, 2000. — 468 с.
22. *Смирницкий Е. К.* Экономические показатели промышленности. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Экономика, 1980. — 432 с.
23. *Структурна перебудова економіки України: основні напрями та пріоритети / Л. В. Мінін, В. І. Науменко, М. М. Якубовський, А. І. Антоненко; За ред. М. М. Якубовського.* — К.: Вид-во НДЕІ Мінекономіки України, 1994. — 109 с.
24. *Типовая методика разработки техпромфинплана производственного объединения (комбината), предприятия.* — М.: Экономика, 1979. — 448 с.
25. *Холден К., Піл Д. А., Томпсон Дж. Л.* Економічне прогнозування: вступ: Пер. з англ. / За ред. В. Пархоменка. — К.: Інформ-техніка, 1996. — 216 с.*
26. *Энциклопедический словарь рыночного и планового хозяйства: Немецко-англо-русский словарь: В 2 т. / Под ред. П. Книрша, Л. Самуели, Н. Уотс, Т. Фальди при участии В. Деммлера, С. Красавченко, Ф. Ситона.* — Лондон; Мюнхен; Нью-Йорк; Париж, 1992. — Т. 1. — 547 с.; Т. 2. — 498 с.

Зміст

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Прогнозування та програмування макроекономіки”	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Прогнозування та програмування макроекономіки”	6
Вказівки до виконання контрольної роботи	10
Теми контрольних робіт	13
Плани семінарських занять	13
Питання для самоконтролю студентів	16
Список рекомендованої літератури	20

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
О. М. Беженова
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-920

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП